

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Jocs interactius: implicació de les famílies.

Anàlisi dels Grups Interactius del CEIP Son Ferrer.

Ana Gallardo Cifre

Grau d'Educació Infantil

Any acadèmic 2020-21

DNI de l'alumne: 78216629T

Treball tutelat per Maria Ferrer Ribot

Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació.	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☐	☐	☐	☐

Paraules clau del treball:

Participació, famílies, Grups Interactius, aprenentatge dialògic, agrupaments heterogenis, Comunitats d'Aprenentatge.

Resum:

La participació activa de les famílies dins les aules aporten un gran nombre de beneficis tant als alumnes com als familiars i als docents. Una bona modalitat de promoure la implicació de la família és mitjançant els Grups Interactius, una de les actuacions educatives d'èxit de les Comunitats d'Aprenentatge. En el present Treball de Fi de Grau s'exposa una descripció i un anàlisi sobre l'experiència dels Grups Interactius a l'etapa d'Educació Infantil en el CEIP Son Ferrer.

Paraules claus: participació, famílies, Grups Interactius, aprenentatge dialògic, agrupaments heterogenis, Comunitats d'Aprenentatge.

Abstract:

The active participation of families in the classrooms brings many benefits to both students and relatives and teachers. A good way to promote family involvement is through Interactive Groups, one of the successful educational actions of Learning Communities. In this Final Degree Project, is presented a description and analysis of the experience of the Interactive Groups in the Early Childhood Education stage at CEIP Son Ferrer.

Key words: participation, families, Interactive Groups, dialogic learning, heterogeneous groupings, Learning Communities.

Índex

1. Justificació.....	5
2. Objectius.....	7
3. Marc teòric.....	8
3.1. Importància de la participació educativa de la família en Educació Infantil.....	8
3.1.1. Relació família i escola.....	8
3.1.2. Participació de la família i beneficis.....	10
3.2. Les Comunitats d'Aprenentatge.....	14
3.2.1. Grups Interactius.....	15
4. Metodologia.....	21
4.1. Metodologia qualitativa.....	21
4.2. Tècniques de recollida de dades.....	21
4.2.1. Anàlisi de documents.....	21
4.2.2. Observacions a l'aula i notes de camp.....	22
4.2.3. Entrevistes.....	22
4.2.4. Qüestionaris.....	23
4.3. Resum del procés cronològic.....	23
5. Presentació i anàlisi dels resultats.....	24
5.1. Contextualització del centre.....	24
5.2. Presentació dels resultats.....	25
5.2.1. Resultats de les entrevistes.....	25
5.2.2. Resultats del qüestionari.....	28
5.2.3. Resultats de les observacions.....	31
5.3. Anàlisi dels resultats.....	33
6. Conclusions.....	37
7. Referències bibliogràfiques.....	42
Annexos.....	46

1. Justificació.

El treball que es desenvolupa a continuació tracta de la implicació i participació de les famílies al Col·legi d'Educació Infantil i Primària Son Ferrer.

La participació activa de la família dins l'aula, ajuda en diferents àmbits del desenvolupament dels infants. Per això, és necessari que hi hagi una implicació real de la família en l'escola. La família i l'escola són els dos contextos que tenen un paper fonamental en el seu desenvolupament, ja que la família és el primer agent educatiu i socialitzador; i l'escola, és l'àmbit on els infants estan més temps i aprenen a establir relacions o vincles entre iguals.

Per què hi ha una escassa participació per part de la família en els centres? Segons García-Becete (2003) podem trobar una sèrie de dificultats que fan que hi hagi poca implicació per part de la família com: problemes amb l'horari de treball dels progenitors, falta de coneixements suficients sobre l'escola, o fins i tot de la metodologia educativa, que l'infant es pugui sentir intimidat per la presència dels pares en l'escola, poca confiança en les seves pròpies capacitats, inseguretats o por, alguns utilitzen l'escola com si fos una guarderia, la falta d'interès, etc. En canvi, si la família participa a l'aula, els infants, la família i el professorat poden tenir un gran nombre d'efectes positius.

Per poder facilitar aquesta col·laboració de la família, és important que els mestres tinguin un rol com a coeducador, on els mestres i els pares estan en el mateix nivell i se'ls fa sentir copartípics de l'educació del seu fill/a. Tots dos tenen rols i coneixements diferents, però que són complementaris. Encara que el mestre també actua com assessor, cerca la intervenció de la família escoltant-la amb l'objectiu d'adaptar les intervencions per a cada família (De la Guardia, 2007).

Els Grups Interactius (GI) són una actuació educativa d'èxit de les Comunitats d'Aprenentatge. Segons Collado (2015) aquestes comunitats proposen una transformació en la pràctica educativa: superar les desigualtats, aconseguir una educació de qualitat per a tots i totes, procurar una societat igualitària, intercultural i solidària, desenvolupar la capacitat de diàleg i crítica; i garantir l'aprenentatge.

Una bona modalitat de promoure la implicació i participació de la família en els centres és mitjançant els GI. És una forma d'organitzar l'aula amb grups de 4 o 5 infants de manera heterogènia, amb un adult al càrrec (mestre-tutor, família, voluntari...). A més, amb la

participació de les famílies dins les aules es fomenten les interaccions i l'aprenentatge entre iguals. Segons Elboj i Niemela (2010) consideren que és una pràctica d'èxit i inclusiu que permet la participació de la família en les aules i que té un impacte positiu en el rendiment de l'alumnat. Amb els GI s'obté una alta participació de l'alumnat, ja que gaudeix aprenent amb qualsevol activitat, elaboren la tasca que se'ls demana, demostren el que saben, l'alumne assumeix de forma més natural la participació de més adults en l'aula i és molt il·lusionant per al mestre perquè veu resultats i perquè motiva veure a l'alumnat aprenent i motivat (Collado, 2015).

El motiu pel qual he elegit fer el treball de fi de grau sobre la participació de les famílies dins l'aula amb els GI en el CEIP Son Ferrer ha estat perquè durant les meves primeres setmanes de pràctiques en aquest centre vaig fer una observació directa del funcionament dels GI. A partir d'aquesta apreciació sobre les sessions dels jocs interactius vaig poder abstraure que aquesta modalitat d'organització d'aula és molt positiva per a l'aprenentatge dels infants, ja que mitjançant el joc els infants poden aprendre i gaudir de l'activitat que es treballa. Crec que s'hauria de dur a terme a més centres perquè es crea un vincle triangular (infant, família i escola). A més, el paper de la família o voluntaris (mestre jubilat, gent del barri, estudiants universitaris, etc.) és fonamental per poder dur a terme els Grups Interactius, ja que hi ha investigacions realitzades des de INCLUD-ED que han demostrat que aquesta implicació millora el rendiment acadèmic dels infants. D'aquesta manera, durant les següents setmanes em vaig centrar a observar aquelles sessions per tal de poder aprofundir els meus coneixements.

Després d'observar com la participació de les famílies té un gran pes i incideix de manera molt directa dins aquests tipus de sessions dels jocs interactius; vaig decidir que el tema encapçalaria el meu treball seria aquest. És una bona modalitat amb la qual aprenem, no només els professionals de l'àmbit educatiu sinó també les famílies que es veuen més implicades en el desenvolupament dels seus infants.

La novetat de la proposta observada, -fa només cinc anys que es realitzen els GI a Son Ferrer-, la curiositat personal i la intuïció d'esdevenir una bona manera d'apropar a les famílies a l'escola varen fer que em plantejés una sèrie de preguntes que orientarien els meus objectius i em permetrien aprofundir en el tema d'on sorgeix aquest nou funcionament d'aula, quina formació han de rebre els professionals, el perquè d'aquests materials, com s'avalua, entre d'altres; van fer que hem despertés l'interès i les ganes d'aprendre i saber-ne més.

2. Objectius.

Objectiu general:

- Exposar la importància que té la participació de la família en Educació Infantil.

Objectius específics:

- Conèixer l'organització dels GI.
- Observar la pràctica dels Grups Interactius en el CEIP Son Ferrer.
- Analitzar els beneficis que té la participació de la família en l'escola.
- Conscienciar a les famílies la importància que té la seva participació dins l'aula en els Grups Interactius.
- Conèixer el grau de satisfacció del funcionament dels Grups Interactius tant per part de les famílies com dels mestres.
- Ampliar els meus coneixements sobre aquesta bona modalitat de promoure la participació de la família dins l'aula.

3. Marc teòric.

En aquest apartat s'exposen alguns conceptes relacionats amb la participació de la família en Educació Infantil. Així, el bloc està dividit en dues parts: a la primera part s'explicarà la importància que té la participació educativa de la família en l'escola, explicant la relació família-escola, els tipus de participació i els beneficis que porta que la família participi en l'aula. A la segona part s'explica l'origen dels Grups Interactius, actuació educativa d'èxit de les Comunitats d'Aprenentatge.

3.1.Importància de la participació educativa de la família en Educació Infantil.

3.1.1. Relació família i escola.

La família i l'escola són dos grans blocs de la comunitat educativa, tant l'escola com la família han d'estar ben coordinats i estructurats per dur a terme una adequada educació. Per això, no poden anar per diferents camins, sinó que han de seguir la mateixa línia.

La família és el primer espai educatiu, el principal agent socialitzador, el refugi afectiu i social, el principal factor protector de riscos i el mediador fonamental amb altres agents educatius com l'escola, els amics i els mitjans de comunicació (López, 2003). En referència al concepte de família, segons Jiménez (2000: 28) la defineix com:

La familia representa el primer y más importante espacio para el desarrollo social de los niños, desde el mismo instante del nacimiento. Es en el contexto de la familia en el que las capacidades y habilidades prosociales del recién nacido son aprovechadas por los padres para facilitar su integración en el mundo social. Es en el contexto de la familia en el que la mayoría de los niños establecen sus primeros vínculos socioemocionales que les proporcionan las bases de seguridad que necesitan. (citad en Ferrer, 2019)

Encara que les famílies siguin diverses un dels objectius bàsics en l'Educació Infantil és trobar un moment amb els pares dels infants per aconseguir una confiança mútua, intercanviar informació, trobar coherència entre els dos contextos que envolten a l'infant i perquè l'escola involucri als agents principals de l'educació, com és la família de l'infant (Díez, 2013).

Segons Garcia-Becete (2003), la família i l'escola han de mantenir una relació perquè aquests dos contextos són els responsables d'educar i formar als infants. Per això, és necessari que treballin conjuntament per arribar al mateix objectiu. Tal com assenyala Flecha (2009) "és

important comptar amb les persones més significatives de la vida de l'infant i implica una coherència entre allò que s'aprèn a l'escola i a altres contextos evitant el que l'autor anomena una crisi de sentit". (citat a Arostegui, Darretxe i Beloki, 2013: 190)

La relació família-escola-comunitat afavoreix tant a l'infant, com a les famílies i als mestres perquè no només es centra en els alumnes sinó que donen importància a la família i altres entorns. Segons Bolívar (2006), l'escola no és l'únic context educatiu, sinó que també la família i els mitjans de comunicació tenen un paper educatiu molt important. Per això, aquesta relació família-escola-comunitat és essencial perquè donen uns beneficis a l'hora de facilitar un adequat èxit escolar dels infants, com en el seu desenvolupament integral, també millora la convivència en el centre i a casa i, a més, es produeix una millor qualitat educativa (Álvarez, 2019).

Hi ha diferents models teòrics d'implicació educativa familiar i de les relacions que s'estableixen entre l'escola, les famílies i la comunitat per promoure la seva col·laboració (Álvarez, 2019). D'entre els diversos models destacaríem la teoria ecològica del desenvolupament humà d'en Bronfenbrenner (2002) on menciona 4 subsistemes que envolten l'entorn de l'infant (sistema ontogenètic):

- **Microsistema:** entorn més pròxim on es desenvolupa l'infant (família, aula, companys, escola, mestres, veïnats, etc).
- **Mesosistema:** interrelacions de dos o més entorns en el qual l'infant participa activament, per exemple, per a un infant, les relacions entre la llar, l'escola i el grup de pares del barri.
- **Exosistema:** es refereix a un entorn o més on l'infant no actua activament, però es veu afectat pels fets que es produeixen en el seu entorn, per exemple, el treball dels seus pares, els amics dels seus pares, etc).
- **Macrosistema:** aquest sistema fa referència a la cultura, a les creences, a l'economia i a les condicions socials d'un país.

D'aquests subsistemes destaquem el *Mesosistema*, aquell entès com una relació bidireccional entre el *Microsistema* i l'*Exosistema*.

Les relacions entre la família i l'escola permeten conèixer a l'infant, establir continuïtat entre les pautes educatives en un context i en un altre, s'ofereixen models d'intervenció i de relació amb els nins/es; i els hi ajuda a conèixer la funció educativa de l'escola (Vila, 2003). A més, el paper de la família és imprescindible per conèixer quina necessitat té aquell infant o

com es relaciona amb els seus iguals. Per això, quan la família, l'escola i la comunitat treballen conjuntament a la mateixa direcció és més fàcil arribar a uns bons resultats, a una plena inclusió i a millorar la qualitat de vida de l'alumnat. De la Guardia (2007) ens parla de tres models de relació entre els pares i els professors:

- **Model del docent com a expert:** el mestre deixa ben clar a les famílies que ell té el rol d'expert en l'ensenyament dels infants. És a dir, les famílies es limiten a escoltar el que diu el mestre i a donar-li la informació que els mestres necessitin.
- **Model del docent com a assessor conseller:** la relació mestre-família es limita en assessorar a la família sobre tècniques i mètodes d'ensenyament perquè els pares els puguin a casa.
- **Model del docent com a coeducador:** en aquest model el centre implica a les famílies. Encara que el mestre també actua com assessor, cerca la intervenció de la família escoltant-la amb l'objectiu d'adaptar les intervencions per a cada família.

És important que el paper dels mestres sigui de coeducador per afavorir la bona relació entre mestres-famílies perquè és essencial. A més, ajuda a la família a implicar-se més en l'aprenentatge de l'infant, ja que sense la seva col·laboració, no seria possible una educació de qualitat.

3.1.2. Participació de la família i beneficis.

Cabrera (2009) destaca la importància que té que la família i l'escola treballin conjuntament. És a dir, perquè l'infant es desenvolupi intel·lectualment, emocionalment i socialment la família s'ha de comunicar i ha d'actuar de manera coordinada amb l'escola. Hi ha famílies que no participen perquè es troben insegurs o incapaçs, per falta de temps o per desinterès.

Mata (2016: 184) defineix participació "**implicar-se** en el funcionament del centre i en l'educació/formació que l'infant rep; sentir-se membre d'una comunitat educativa on la teva opinió es té en compte i és determinant en el procés de prendre de decisions".

El terme d'implicació parental ha estat definida de moltes maneres. Blasco (2018) la defineix com aquella vinculació i ajuda dels pares en l'aprenentatge i en el rendiment escolar de l'infant, tant a casa com a l'escola i la comunicació entre la família i l'escola. Però sí que s'ha trobat que la implicació parental a casa té un major efecte en el rendiment de l'infant que en el de la implicació a l'escola. En aquest treball té un pes rellevant la implicació parental en

l'escola, ja que participen de manera voluntària en una activitat dins l'aula com els Grups Interactius en un centre d'Educació Infantil i Primària.

El projecte **INCLUD-ED**, és un projecte integrat del VI "Programa Marco de la Comisión Europea" de la convocatòria del 2005 dedicat a l'educació escolar on s'analitzen quines estratègies educatives contribueixen a superar les desigualtats i a fomentar la cohesió social. Aquest projecte enumera cinc tipus de participació de la comunitat (Grañeras, M., Gil, N., i Díaz-Caneja, P., 2011):

1. Informativa	Les famílies normalment són convocades a unes reunions on els tutors els informa sobre les activitats que es realitzaran, del funcionament del centre i de les decisions que ja s'han après. Les famílies no participen en aquesta presa de decisions sinó que només se'ls informa.
2. Consultiva	Es basa a consultar a les famílies sobre les decisions que el mestre pren. La participació de les famílies està molt limitada perquè no tenen ocasió de fer aportacions.
3. Decisòria	Les famílies participen en els processos de prendre decisions.
4. Avaluativa	La família i la comunitat col·labora en l'avaluació dels aprenentatges de l'alumnat i del progrés del centre educatiu.
5. Educativa	Es basa en la participació directa de les famílies i d'altres membres de la comunitat en els processos d'aprenentatge de l'alumnat en horari escolar o extraescolar.

Taula 1. Tipus de participació de la comunitat.

Font: elaboració pròpia a partir de el projecte INCLUD-ED.

El tipus de participació que es reflecteix en aquest treball és **l'educativa**, on les famílies són convidades a implicar-se de forma voluntària en una activitat que es du a terme dins l'aula. És important que els mestres facilitin aquesta implicació convidant a la família a formar part d'aquest context. Per això, com diu De León (2011) les mestres han de tenir una actitud oberta, pròxima i col·laborativa igual que els pares dels infants. Tal com diu Díez (2013: 207) "implicar

a les famílies en l'activitat de la classe és tan interessant per a tots que val la pena proposar-ho com a projecte paral·lel i comentar-ho en les assemblees de pares, en les entrevistes i en els contactes quotidians a l'aula".

Segons Álvarez (2019), Epstein (1990) enumera sis formes d'implicació educativa familiar on es fomenta la complementarietat, la comunicació i la cooperació entre els tres contextos on es considera a l'infant objectiu prioritari de les relacions entre el centre escolar, la família i la comunitat, en el qual cerca un èxit acadèmic i el desenvolupament integral de la nina o del nin. Les sis formes són les següents:

- **Ajuda als pares (Parenting):** els centres escolars ajuden a les famílies perquè aquests puguin complir amb les seves responsabilitats bàsiques respecte a l'educació dels seus fills.
- **Comunicació (Communicating):** es basa en la comunicació bidireccional entre pares i docents.
- **Voluntariat (Volunteering):** la participació de les famílies en les activitats a l'aula o en les activitats extraescolars que realitza l'escola de manera voluntària.
- **Aprentatge a casa (Learning at home):** es basa en el seguiment de l'aprenentatge acadèmic a casa amb les recomanacions de l'escola.
- **Presca de decisions (Decision making):** es refereix a la participació de les famílies en els òrgans de decisió i gestió del centre.
- **Col·laboració amb l'entorn (Collaborating with community):** es basa en les relacions que el centre estableix amb altres pares del mateix entorn.

La participació educativa de la família en l'escola és important, perquè com he mencionat la família i l'escola són els dos contextos que tenen la responsabilitat del desenvolupament de les competències i destreses de l'infant. Segons Garcia-Bacete (2003), les millors escoles són aquelles que compten amb la col·laboració dels pares i que es troben integrades en el barri, és a dir, que formen part d'una gran comunitat educativa.

Hi ha estudis que han demostrat que quan els pares col·laboren amb l'escola els infants poden tenir un gran nombre d'efectes positius en la seva escolarització (Taula 2), però no només són ells els que surten beneficiats, també els pares, els mestres o el centre obtenen uns efectes positius (Martínez- Gonzalez 1996, citat per García-Bacete, 2003):

A) Efectes en els infants

- Millors notes.
- Mostren més interès a la realització de les feines.
- Presenten una conducta més adaptada.
- Participen més en les activitats que es realitzen en l'aula.
- Tenen una autoestima més elevada.
- No es produeixen tants abandons i absentismes.

B) Efectes en els mestres

- Els pares reconeixen la feina dels mestres.
- Són més reconeguts o valorats per la seva feina.
- Tenen una major satisfacció.
- Tenen un major compromís.

C) Efectes en els pares

- Veuen que el seu paper en l'educació dels seus fills és important.
- Millora la comunicació amb els seus fills i amb l'escola.
- Tenen una major motivació per continuar amb els seus estudis.
- Desenvolupen habilitats positives de paternitat.

Taula 2. Beneficis sobre l'infant, pares i mestres.

Font: elaboració pròpia a partir de Garcia-Becete (2003)

A més, és important conscienciar als pares de què participin en l'aprenentatge del seu fill tant a casa com a l'escola, ja que ells coneixen millor al seu infant i poden donar informació a l'escola de com és el seu fill. També, si coneixen com l'escola treballa els pares podran continuar l'aprenentatge del seu fill des de casa per fomentar i facilitar l'aprenentatge, amb diferents activitats com poden ser (Blasco, 2018):

- La comunicació amb l'infant sobre què han fet a l'escola i el seu progrés.
- La supervisió parental.
- La creació d'un ambient i unes rutines adequades en l'estudi.
- Les activitats de lectura compartides amb els nins/es.
- Jocs i activitats lúdiques educatives.
- Posar a la disposició dels infants els materials per poder promoure l'aprenentatge.
- Fer visites a biblioteques, museus i ludoteques.

D'altra part podem trobar una sèrie d'inconvenients per part dels pares com, "el no tinc temps", el desconeixement relacionat amb tot l'entorn escolar o que els mestres fan el seu treball. Per part, dels mestres troben que alguns pares intenten imposar les seves idees, alguns

troben que amb la metodologia que es treballa no els hi agrada o de la inseguretad de sobre com el mestre s'ha de relacionar amb els pares.

3.2.Les Comunitats d'Aprenentatge.

En referència al concepte de les Comunitats d'Aprenentatge (CA) Valls (2000: 226) la defineix com:

Una comunidad de aprendizaje es un proyecto de transformación social y cultural de un centro educativo y de su entorno para conseguir una Sociedad de la Información para todas las personas, basada en el aprendizaje dialógico, mediante una educación participativa de la comunidad, que se concreta en todos sus espacios, incluida el aula.

Les CA varen sorgir a Espanya l'any 1978 a l'Escola de Persones Adultes de La Verneda-Sant Martí, situat a Barcelona. A causa del seu èxit i a l'estudi d'altres projectes internacionals, CREA (centre d'investigació en teories i pràctiques per superar les desigualtats) va crear un projecte de transformació social i educatiu amb l'objectiu de superar el fracàs escolar i millorar la convivència (Valls i Munté, 2010).

En l'àmbit internacional es varen dur a terme altres experiències educatives les quals també veren donar molt bons resultats:

- **“Programa de Desenvolupament Escolar”** (School Development Program), el promotor d'aquesta experiència va ser en James Comer l'any 1986 a la Universitat de Yale.
- **Escoles Accelerades** (Accelerated Schools), Henry Levin professor de la Universitat de Stanford i director del Centre d'Investigació Educativa (CREAS) va iniciar aquesta experiència l'any 1986.
- **Èxit per a tots** (Success for All), Robert Salvin director del Departament d'Educació de Baltimore va iniciar aquesta experiència l'any 1987 amb la cooperació de Johns Hopkins University (Flecha i Puigvert, 2002).

Per transformar una escola en una CA, la comunitat educativa (docents, infants, famílies...) ha d'estar oberta per poder arribar a una educació de qualitat. Quan un centre decideix transformar-se és perquè en aquell moment l'escola presenta una desmotivació per part del professorat, una poca implicació de les famílies en el centre i un fracàs escolar de l'alumnat.

Altres autors com Flecha i Puigvert (2002) afegixen que aquests tipus de projectes milloren l'aprenentatge i la convivència dels infants. Un dels objectius principals d'aquest projecte és canviar la pràctica educativa per aconseguir una escola que tothom somia i perquè cap infant quedi marginat o etiquetat per la seva procedència de classe social, ètnia, gènere o pel seu estatus econòmic, ja que aposten per una igualtat educativa.

Per tant, segons Elboj, Puigdemívol, Soler i Valls (2002) diuen que aquest procés es desenvolupa mitjançant vuit fases:

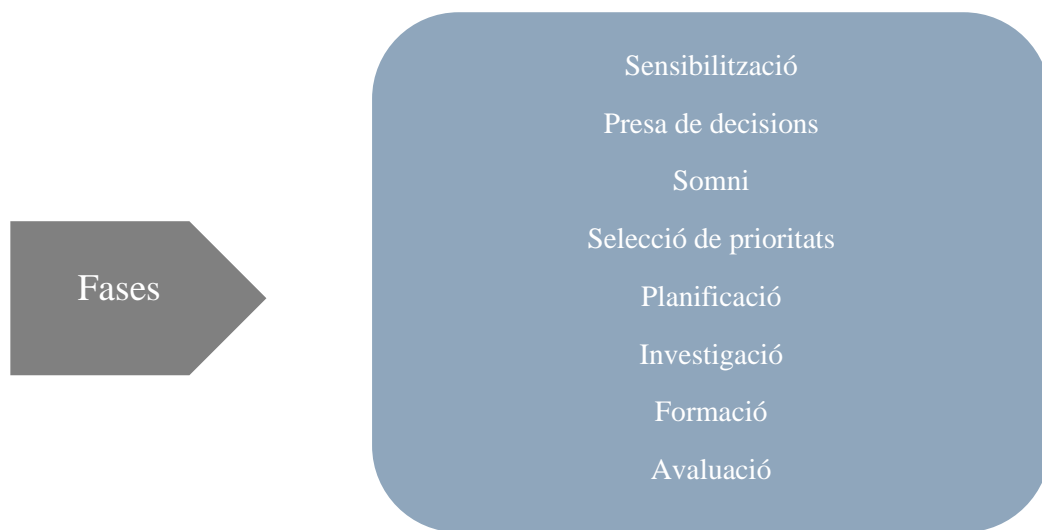

Figura 1. Fases de les Comunitats d'Aprenentatge.

Font: elaboració pròpia a partir de Elboj, Puigdemívol, Soler i Valls (2002).

Les CA tenen altres actuacions d'èxit com les tertúlies dialògiques, la biblioteca tutoritzada, formació dels familiars, participació educativa de la comunitat, model dialògic de prevenció i resolució de conflictes i la formació pedagògica dialògica.

3.2.1. Grups Interactius.

Els Grups Interactius són una actuació educativa d'èxit de les Comunitats d'Aprenentatge, és una pràctica d'organització d'aula, que cada vegada estan més presents en les escoles espanyoles. Una de les principals característiques d'aquesta bona modalitat és la participació de les famílies o dels voluntariats (Álvarez i Puigdemívol, 2014).

En referència al concepte dels grups interactius, Elboj et al. (2002: 93) la defineix com:

Los grupos interactivos son grupos heterogéneos formados por 4 o 5 niños y niñas tanto en cuestión de género como nivel de aprendizaje y

origen cultural. Se preparan actividades de 20 minutos de duración, lo que permite mantener el nivel de atención y la motivación. Las actividades realizadas en cada grupo están tutorizadas por una persona adulta, voluntarias y voluntarios de la comunidad que, en numerosas ocasiones, son familiares.

Amb aquesta nova organització d'aula de treballar amb grups interactius es pretén aconseguir uns objectius clars per poder dur a terme una educació inclusiva i de qualitat (Elboj i Garcia, 2005; Ferrer, 2005):

- a) disminuir la competitivitat.
- b) generar la solidaritat.
- c) augmentar l'aprenentatge acadèmic.
- d) augmentar la participació de l'alumnat a la classe.
- e) desenvolupar operacions cognitives com la memòria, l'atenció, etc.
- f) desenvolupar processos d'aprenentatge cooperatiu i dialògic.

Un dels principis bàsics més significatiu dels Grups Interactius és l'aprenentatge dialògic i es pot definir com:

El que resulta de las interacciones que produce el diálogo igualitario, es decir, un dialogo en el que diferentes personas aportamos argumentos en condiciones de igualdad, para llegar a consenso, partiendo de que queremos entendernos hablando desde pretensiones de validez. (Elboj et al. 2002: 92)

L'aprenentatge dialògic depèn principalment de les interaccions entre els alumnes i les persones que participen en l'aprenentatge de les nines i nins, amb l'objectiu d'intercanviar idees i opinions mitjançant el diàleg, que ens permet augmentar els nostres coneixements o aprendre (Álvarez, Cotado i Iturriaga, 2012).

Els infants no només aprenen dels mestres sinó que també poden aprendre d'altres persones que no formen part del centre educatiu. Per això, aquest aprenentatge es pot donar en altres espais (carrer, casa, biblioteca del barri...). En aquest aprenentatge té molta importància la Zona de Desenvolupament Pròxim (ZDP), segons Vygotsky (1978) és aquella distància que hi ha entre el desenvolupament real (punt en el qual es troba l'infant) i el desenvolupament potencial

(desenvolupament al qual pot arribar l'infant amb l'ajuda dels seus iguals o amb la guia d'una persona adulta).

Per tant, mitjançant aquest aprenentatge dialògic els infants poden aprendre molt més gràcies a les interaccions entre iguals i amb altres persones de diferents entorns. A més, cada vegada les escoles són més multiculturals i heterogènies on els infants tenen un aprenentatge més ric en possibilitats i en diferències.

En aquesta definició que hi ha a continuació s'enumeren els set principis bàsics de l'aprenentatge dialògic:

*A través de un **diálogo** que es **igualitario**, que reconoce la **inteligencia cultural** en todas las personas, que se orienta a la **transformación**, que prioriza la **dimensión instrumental** al mismo tiempo que la **solidaridad**, que crea **sentido** y que parte de la **igualdad de diferencias**, se logra aprender de forma más adecuada a las exigencias de la actual sociedad de la información. (Aubert, Garcia i Racionero, 2009: 138)*

Segons Elboj et al. (2002) presenten 7 principis que defineixen l'aprenentatge dialògic:

Principis	
Diàleg igualitari	Aquest diàleg és igualitari quan diferents persones tenen una conversa on les seves aportacions són valorades en funció dels seus arguments, independentment de la persona que ho diu.
Intel·ligència cultural	La intel·ligència cultural no engloba només la intel·ligència acadèmica, sinó també la pràctica i la comunicativa. En la nostra vida quotidiana resollem els problemes mitjançant l'habilitat comunicativa (Aubert et al., 2009).
Transformació	Aquest principi es basa en la transformació de les interaccions i el context on es donen per a millorar el desenvolupament i l'aprenentatge de les nines i nins (CREA, 2018).
Dimensió instrumental	El diàleg igualitari i l'augment d'interaccions entre iguals i altres persones adultes és clau per arribar a un aprenentatge instrumental, és a dir, on tots tinguin les mateixes oportunitats (CREA, 2018).
Creació de sentit	Molts dels alumnes que perden aquesta creació de sentit és perquè tenen una desmotivació, ja que no troben sentit anar a l'escola o als continguts que es treballen en aquesta. És important tractar totes les aportacions igualitàriament perquè se sentin reconeguts i/o

	protagonistes. Això, es dona quan hi ha una interacció amb altres infants i diferents persones adultes, gràcies a l'aprenentatge dialògic l'infant pot trobar un sentit (CREA, 2018).
Solidaritat	La solidaritat és un dels objectius principals de l'aprenentatge dialògic. Aquest valor implica una educació igualitària on tots els alumnes tenen les mateixes oportunitats, on no hi ha competitivitat, sinó confiança i suport mutu (Elboj et al., 2002; CREA, 2018).
Igualtat de diferències	És important que totes les persones tinguin dret a una educació igualitària respectant les diferents identitats, cultures i opinions. Aquestes diferències ens poden ajudar en el nostre aprenentatge o aportar-nos més coneixements.

Taula 3. Principis de l'aprenentatge dialògic.

Font: elaboració pròpia a partir de Elboj et al. (2002), CREA (2018), Aubert et al. (2009).

Una altra part fonamental dels Grups Interactius és el voluntariat (pares i mares de les nines i nins, professorat del centre, estudiants de la universitat, gent del barri, etc). Segons Antón (2015), les funcions que desenvolupen els agents educatius dins els GI són:

- a) **Responsable de l'aula:** Les funcions que té el professorat en la preparació dels GI és principalment planificar la sessió, és a dir, prepara una activitat per a cada grup i distribueix els grups de manera heterogènia. Pel que fa a l'organització i realització, la mestra s'ha de coordinar amb el voluntariat perquè cada un d'ells dinamitzi un grup, per això no és el responsable de cap grup sinó que guia, observa i resol dubtes o problemes que puguin sorgir en un grup.
- b) **Alumnat:** Els infants coneixen el funcionament d'aquests grups compost per 4 o 5 infants de manera heterogènia. Mitjançant el diàleg tot el grup resol l'activitat, a més, si un infant finalitza abans l'activitat aquest pot ajudar a un altre i quan acaba el temps de l'activitat el grup canvia de lloc.
- c) **Voluntariat:** Familiars, professorat del centre o jubilats, estudiants de la universitat o gent del barri poden ser voluntaris dels GI. El voluntariat coneix l'activitat, ja que la mestra es coordina amb ells per poder dur-la a terme amb èxit. Aquest dinamitza i promou les interaccions entre els infants, perquè cap infant es quedi sense participar en l'activitat. Per tant, ha de promoure l'ajuda i la solidaritat entre els iguals mitjançant el diàleg.

La intervenció de les famílies a les aules tal com diu Martín i Cabré (2011: 34) “és un element clau en l’aprenentatge dels infants, com més interaccions es produeixin en les aules més ric serà l’aprenentatge dels alumnes, com més heterogenis siguin aquests més aprendran els i les alumnes”. No només les famílies són un element clau, sinó també altres persones del barri, voluntariat universitari, professors jubilats, exalumnes i practicants ens donen una diversitat molt enriquidora. És important que no només participin en l’aprenentatge escolar els mestres/tutors i professorats sinó que a més, hi ha d’haver una implicació per part de les famílies, voluntariats i exalumnes per poder aconseguir l’objectiu d’una educació de qualitat que superi l’exclusió social. Per aquest motiu Elboj i Niemela (2010: 178) diuen que:

L’aprenentatge dels infants depèn de totes les seves interaccions: aquelles a l’aula amb els seus companys i el personal docent, aquelles en la llar amb membres de la família i aquelles amb altres adults de la comunitat en diversos llocs. Els processos d’aprenentatge dels nens no poden separar-se del context social i cultural en el qual desenvolupen relacions amb altres persones. Així com l’individu i la societat no poden separar-se, l’aprenentatge no pot aïllar-se de l’entorn sociocultural de l’alumne.

Segons Ferrer (2005) exposa una sèrie de principis bàsics del funcionament dels grups interactius, que s’han de dur a terme com: la implicació de tota la comunitat educativa en el procés d’ensenyament i aprenentatge, la flexibilització del temps i l’espai, l’aprenentatge grupal i individual, un seguiment més directe i personalitzat de l’alumnat, una optimització dels recursos humans, materials i econòmics; i el foment de l’esperit crític amb una multiplicitat de veus i discursos.

Pel que fa a l’organització, la classe es dividirà en petits grups de manera flexible i heterogènia. Cada grup estarà guiat per una persona adulta i el temps que es dedica a cada activitat pot variar segons el cicle, igual que el nombre d’alumnes per grup. En l’aspecte curricular, es fan diferents activitats relacionades amb el tema principal. Cada vegada que finalitza el temps de l’activitat, els alumnes roten amb una altra persona, així cada grup du a terme totes les activitats proposades. A més, és recomanable que al principi de la classe el mestre presenti les activitats i al final de la sessió faci una conversa on tots puguin aportar allò que han après, el que els hi ha agradat en aquella sessió, coses que millorarien, etc.

Com podem veure en la següent imatge es pot veure l'organització d'aquest funcionament de manera visual:

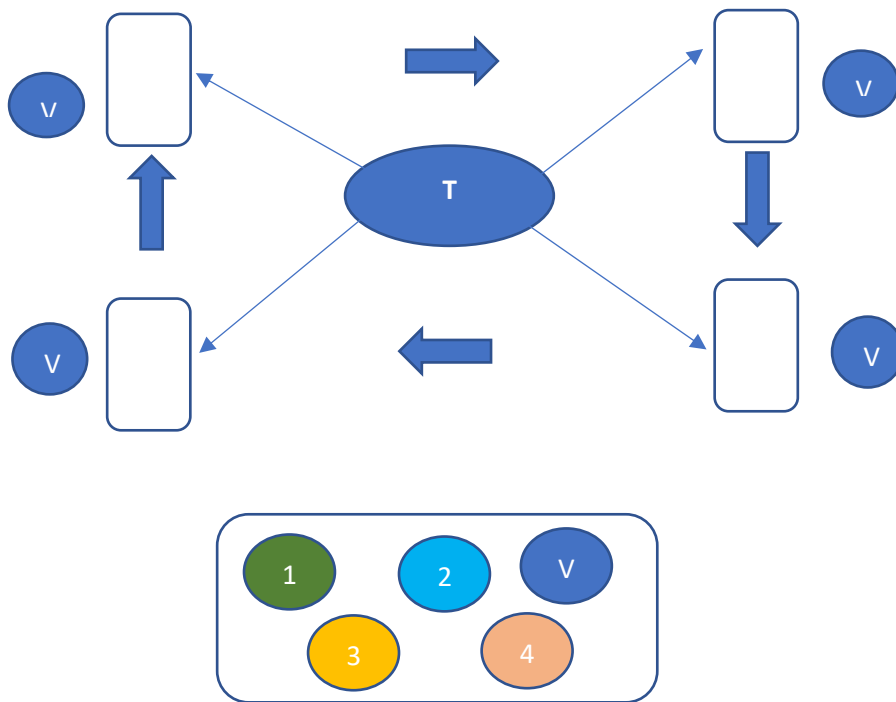

Figura 2. Organització dels grups per taula.

Font: elaboració pròpia a partir de Ferrer (2005).

Cada taula, està compost per 4 alumnes diferents independentment del seu gènere o cultura (1, 2, 3, 4) guiat per una persona voluntària (V). Cada 15 minuts els alumnes es canvien de joc amb l'objectiu de fer totes les activitats on el tutor (T) supervisarà el bon funcionament de cada grup.

4. Metodologia.

En aquest apartat tractaré els aspectes referents a la metodologia i al desenvolupament d'aquest treball, on s'explica quin procés s'ha seguit i amb quines eines s'ha dut a terme.

4.1. Metodologia qualitativa.

En primer lloc, és important exposar quin tipus de metodologia serà la més adient per a desenvolupar el meu treball, si la metodologia quantitativa o qualitativa. Per això, vull començar fent un incís al què significa metodologia. Seguint la definició de la RAE és la "ciència que estudia els mètodes del coneixement", fa referència al conjunt de procediments que s'han utilitzat per arribar als objectius de la mateixa investigació.

La metodologia que s'utilitza per dur a terme aquest treball és qualitativa, pel fet que el treball de camp d'aquest té com a objectiu recollir una sèrie d'informació a través d'entrevistes a les mestres, amb unes observacions directes i amb la realització d'un qüestionari a les famílies. Tal com diu Herrera (2017) la metodologia qualitativa es podria entendre com una categoria de disseny d'investigació on s'extreuen descripcions a partir d'observacions mitjançant entrevistes, narracions, notes de camp, gravacions, transcripcions d'àudio i vídeo, registres escrits, fotografies, entre d'altres.

4.2. Tècniques de recollida de dades.

Les tècniques de recollida de dades utilitzades són l'anàlisi de documents, d'observacions directes, l'entrevista a la directora (annex I), entrevistes a les mestres de P4 i P5 (annex II) i el qüestionari a les famílies (annex III).

4.2.1. Anàlisi de documents.

Per una banda, el marc teòric ha estat elaborat a partir de la varietat de recerca de fonts d'informació de diferents bases de dades (taula 4) que m'ha permès realitzar aquest apartat.

BASES DE DADES

- DIALNET	
- GOOGLE ACADÈMIC	
- MENDELEY	

Taula 4. Bases de dades utilitzades per a la recerca bibliogràfica.

Font: elaboració pròpia.

D'altra banda, el mateix ha estat amb el buidatge de tota la informació recollida per després realitzar l'anàlisi. Una vegada decidit el tema, vaig indagar en els documents del centre, per tal

de fer una contextualització d'aquest, i fer una recerca dels GI. Per elaborar aquest apartat, he fet una primera redacció per poder resumir, connectar, relacionar, reflexionar, fer aportacions, entre d'altres.

A l'apartat dels resultats es troba la contextualització del centre, els resultats de les entrevistes a les docents i el qüestionari realitzat a les famílies.

Seguidament, hi consta una anàlisi de tota la informació treballada, relacionant-ho amb la indagació feta, així com el que es pot millorar i unes reflexions a partir de les meves opinions amb relació a la informació obtinguda.

I finalment, les conclusions generals del treball, exposant què he après, què m'ha aportat, si s'han complert els meus objectius proposats, etc.

4.2.2. Observacions a l'aula i notes de camp.

L'observació és una altra tècnica de recollida de dades, segons Riera i Hoyuelos (2015, p.59) “observem per recollir dades d'una situació, per respondre preguntes o per comprendre”.

La meva observació va ser principalment en una classe d'Educació Infantil de cinc anys en el CEIP Son Ferrer, les pràctiques varen tenir una durada d'un mes degut a la nova situació d'estat d'alarma per la pandèmia del COVID 19. Durant aquest mes vaig estar observant com funcionaven els Grups Interactius, com els infants interactuaven entre ells i els adults que hi havia a l'aula, quins jocs utilitzaven, entre d'altres.

4.2.3. Entrevistes.

Aquesta tècnica de recollida de dades ens permet recollir informació d'una persona que és entrevistada per una altra amb l'objectiu d'obtenir unes dades sobre un tema determinat. Tal com diu Herrera (2017), l'entrevista és una tècnica en la qual almanco hi ha d'haver l'existència de dues persones on es pugui produir una interacció verbal.

L'objectiu principal d'aquestes entrevistes ha estat obtenir informació rellevant sobre els Grups Interactius amb la implicació de les famílies al centre on vaig realitzar les pràctiques, al CEIP Son Ferrer.

Una de les entrevistes va anar adreçada a la directora i coordinadora del centre, la qual cosa em va permetre conèixer quan varen implementar aquesta bona pràctica en el CEIP Son Ferrer, el seu funcionament, quin contingut treballaven i quin tipus de voluntaris tenien presents a les aules.

L'altra entrevista va anar adreçada a les mestres de P4 i P5 d'Educació Infantil, ja que són elles les que viuen i treballen els Grups Interactius amb les famílies. Per tant elles m'han pogut especificar el funcionament d'aquestes sessions i m'han donat alguns detalls concrets de cada una d'elles. Aquestes entrevistes es varen realitzar a través de correu electrònic i per videoconferència, degut a la situació de l'estat d'alarma per la pandèmia del COVID 19.

ENTREVISTES	DATA
DIRECTORA	11 de maig de 2020
MESTRA DE SUPORT	7 de maig de 2020
TUTORES DE 4 ANYS	12 i 14 de maig de 2020
TUTORA DE 5 ANYS	13 de maig de 2020

Taula 5. Dates de les entrevistes.

Font: elaboració pròpia

4.2.4. Qüestionaris.

Un qüestionari és una tècnica que s'elabora per obtenir unes opinions d'un grup relativament alt de persones on inverteixen un temps mínim per respondre, ja que es recomana que el número de preguntes siguin menys de trenta (Herrera, 2017).

El qüestionari va ser realitzat a un total de 94 famílies de quatre aules d'Educació Infantil de 4 i 5 anys. El que es vol aconseguir amb el qüestionari és saber de primera mà com veuen les famílies treballar amb aquesta pràctica on ells poden participar i puntuar el seu grau de benestar en les sessions.

4.3. Resum del procés cronològic.

El procés utilitzat per a l'elaboració d'aquest TFG és resumeix en la següent taula. La primera fase és la de disseny, elaborada amb dues tasques; la segona fase la d'elaboració; i la tercera fase l'entrega final, dividida en tres tasques. La segona fase ha estat la part més complexa i de més pes en aquest treball.

TASQUES	LLIURAMENT
TASCA 1- DISSENY	9-13 de Novembre de 2020
TASCA 2- INICI	23-27 de Novembre de 2020
TASCA 3- MARC TEÒRIC	7-11 de Desembre de 2020
TASCA 4- RESULTATS I ANÀLISIS	7-8 de Gener de 2020

Taula 6. Fases del TFG.

Font: elaboració pròpia

5. Presentació i anàlisis dels resultats.

En aquest apartat es presenten els resultats obtinguts a partir de les tècniques de recollida de dades (entrevistes, qüestionaris, observacions i documentacions del centre). En primer lloc, és trobarà una contextualització del centre objecte d'estudi, en segon lloc, els resultats obtinguts i en tercer lloc, un anàlisi dels resultats.

5.1.Contextualització del centre.

El CEIP Son Ferrer és un centre públic de doble línia amb 12 unitats d'educació primària i 6 d'educació infantil, ubicat a Son Ferrer al municipi de Calvià. L'horari lectiu del centre és de 9:00 a 14:00 h, l'horari de les activitats extraescolars és de 16:00 a 19:00 h. A més, s'ofereix el servei d'escola matineria (gestionada per l'AMIPA) a partir de les 7:00 h i el servei de menjador (gestionat per una empresa) és de 14:00 a 16:00 h.

Figura. 1. Situació CEIP Son Ferrer.

Font: Google Maps.

Aquest centre es defineix com a centre aconfessional, inclusiu, obert a l'entorn i promotor de valors com la diversitat, la cura del medi ambient, la defensa de la llengua catalana i la tolerància. A més, és un model d'escola democràtica, ja que contempla la participació de tota la comunitat educativa en el procés de presa de decisions que poden afectar el centre, incloent-hi als seus alumnes. Uns dels objectius clars d'aquest centre és treballar pels drets de tots els alumnes oferint una educació de qualitat, perquè tots es puguin integrar amb èxit en la societat. Els quatre pilars fonamentals que defineixen aquest centre són: la inclusió, la cooperació, l'enfocament competencial i la cultura de pensament.

És un centre que vol potenciar el sentiment de pertinença a la comunitat afavorint la cohesió social per així augmentar l'autoestima de la població. També volen treballar amb les famílies per potenciar l'autonomia i l'aprenentatge dels alumnes.

Una de les característiques principals d'aquest centre és la seva filosofia d'aprenentatge, mitjançant unes metodologies innovadores com són: l'aprenentatge cooperatiu, jocs interactius, metodologia d'espais d'aprenentatge, metodologia d'amics especials. Tots aquests canvis realitzats els darrers anys han aconseguit que tots els docents s'impliquin i remtin cap a una mateixa direcció. Al mateix temps també treballen per projectes on realitzen una formació voluntària per a tots aquells mestres que volen seguir formant-se i seguir la mateixa línia de centre.

La situació econòmica de les famílies dels alumnes del CEIP Son Ferrer és heterogènia perquè el municipi on es troba aquesta escola es causada per unes característiques principals que descriuen aquesta zona com l'elevada dependència econòmicament del turisme i que hi ha una gran diferència entre la taxa d'atur a l'hivern i a l'estiu al municipi de Calvià, creixent i elevada densitat de població al municipi, elevada residència d'estrangers, entre d'altres.

5.2. Presentació dels resultats.

5.2.1. Resultats de les entrevistes.

Les entrevistes realitzades a les mestres s'han adjuntat, per comentar les de forma general, ja que totes tenen un perfil similar en les seves respostes. A continuació, s'ha realitzat un anàlisi de les dades extretes de les entrevistes:

TEMES GENERALS	SUBTEMES
DOCENTS	1. Informació o formació rebuda dels Grups Interactius en el CEIP Son Ferrer.
GRUPS INTERACTIUS	2. Continguts. 3. Organització. 4. Grups de treball. 5. Voluntaris. 6. Avaluació.
FAMÍLIES	7. Grau de satisfacció de la participació de les famílies.

Taula 7. Temes analitzats de l'entrevista a les mestres.

Font: elaboració pròpia.

1. Informació o formació rebuda dels Grups Interactius en el CEIP Son Ferrer.

Les mestres no han rebut cap formació d'aquesta bona modalitat, sinó que quan varen arribar al centre l'equip directiu els hi va explicar els projectes que tenien. També elles demanaven a les companyes que ja havien treballat amb aquesta modalitat per poder entendre-ho millor i sobretot cercaven informació.

2. Continguts.

Quant als continguts que es treballen en els jocs interactius, les mestres treballen més la lògica matemàtica (nombres, quantitat, classificació, orientació espai-temporal, seqüenciació numèrica, comptatge, entre d'altres). Però, a vegades treballen la lectoescriptura, la motricitat fina, la creativitat, la memòria, la capacitat d'abstracció i la imaginació. A més, depèn del joc també es poden treballar altres aspectes com: la frustració, el temps d'espera, les normes, l'ajuda o la col·laboració dels infants i l'escolta.

Les mestres creuen que amb els jocs interactius aprenen molt millor els continguts perquè no ho memoritzen sinó que ho assimilen i ho interioritzen. Així i tot, plantegen propostes diverses i flexibles per tal que els infants es puguin anar adaptant, ja que cada nin aprèn d'una forma i a un ritme diferent. Per això, mitjançant el joc, la manipulació, l'experimentació i fent o descobrint per ells mateixos poden anar assolint els continguts d'una manera més lúdica i significativa per a ells, la qual cosa, fa que la motivació i l'atenció de l'infant estigui més present. També és important la interacció amb els seus companys que fan de model i la participació de la família que és una motivació extra. A més, el fet que es faci en petits grups on hi hagi un adult a cada grup fa que les mestres puguin observar i arribar a tots els infants.

3. Organització.

Les sessions dels jocs interactius s'hi van programar per fer-ho a primera hora del dia una vegada a la setmana a cada curs:

4 anys A	4 anys B	5 anys A	5 anys B
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous
9:00-10:45	9:00-10:45	9:00-10:45	9:00-10:45

*Taula 8. Cronograma de les sessions dels jocs interactius.
Font: elaboració pròpia.*

A principi de curs cada classe va penjar a fora de la porta un calendari dels dies de tot el curs on els pares s'anaven apuntant en funció del dia que els hi venia bé. Si no els va bé aquest horari les mestres cerquen un altre moment per poder dur-ho a terme.

La sessió comença en què l'alumne presenta a la família i el joc que ha dut de casa. Una vegada la mestra ha creat 5 o 6 grups de 4 infants, presenta les propostes de joc que hi haurà a cada taula. Cada grup té un joc, quan els infants estan preparats es posa un cronòmetre visible d'uns 10 minuts. Quan s'acaba el temps de joc, els infants deixen preparat el joc a l'altre grup i fan el canvi. Una vegada tots els grups hagin passat per tots els jocs cada un d'ells arracona el darrer joc que ha jugat. Després d'acabar el joc, es fa una rotllana on es conversa de com ha anat la sessió o quins problemes hi ha hagut. I finalment, es fa una votació del joc que els hi ha agradat més.

4. Grups de treball.

En general, totes les mestres duen un criteri a l'hora de crear els grups de treball que solen ser els mateixos que els grups cooperatius que tenen a l'aula. Aquests grups cooperatius estan formats per equips de manera heterogènia, on es divideix la classe entres grups: els més capaços de donar ajut, el gruix del gran grup i els més necessitats d'ajut.

5. Voluntaris.

Els docents que estan presents a les aules són la tutora de la classe, la mestra de suport i la família d'un dels infants. A més, si hi ha qualche infant amb necessitats educatives especials està present la mestra ATE.

6. Avaluació.

A principi de curs les tutores per nivell es reuneixen per mirar quins aspectes volen treballar i entre elles trien els jocs que empraran durant el curs. L'avaluació de l'infant es du a terme mitjançant l'observació de la tutora i de la mestra de suport, en acabar la sessió o quan poden es reuneixen per comentar aquells aspectes que destacarien de cada infant, aquells que hagin tingut qualche dificultat en el joc, si han aconseguit o no treballar un aspecte en concret, quins aspectes s'han de millorar i si la sessió ha anat bé.

7. Grau de satisfacció de la participació de les famílies.

En general, totes estan molt contentes de la implicació dels pares en els jocs interactius perquè permet que puguin veure al seu fill/a dins l'aula amb la resta dels seus companys i on

poden conèixer de primera mà com aprèn el seu infant. A més, és una forma, d'apropament escola-família, mestra-família i nins-pares. Això, dona l'oportunitat als pares a veure com funciona l'escola, com es mostra el seu fill en l'aula, etc. Aquesta relació mestra-família ajuda a establir més vincles entre elles i, a més, la mestra observa quin tipus de relació hi ha entre pare-fill o mare-fill.

Algunes de les mestres entrevistades em varen comentar:

“Aquesta manera d'integrar-los a l'aula crec que és molt profitosa per tots. També pot ajudar per donar eines, ser model, i a vegades treuen temes de conversa de coses que fan a casa, coses que els hi preocupa, com fan ells algunes coses, quins problemes troben, entre d'altres”. (mestra de suport)

“Trobo que la participació de les famílies dins la vida d'aula és molt important, ja sigui en aquesta com en qualsevol proposta d'aprenentatge, la qual cosa fa que les famílies s'apropin i puguin entendre un poc millor la manera que tenim per ensenyar als seus infants, a més a més, de donar-nos informació prou rellevant de cada un d'ells”. (mestra 4 anys A)

5.2.2. Resultats del qüestionari.

En aquest apartat es realitza un anàlisi dels resultats d'un qüestionari realitzat a les famílies sobre l'opinió i l'experiència de la seva participació en els Grups Interactius. A partir d'aquest instrument s'ha pogut extreure la següent informació:

Aquest qüestionari ha estat entregat als pares de quatre aules diferents d'Educació Infantil de 4 i 5 anys, amb un total de 94 famílies. Vaig donar el període d'una setmana per poder ser retornats, dels quals me'n van contestar 51 pares.

Les preguntes que he realitzat en el qüestionari han estat enfocades per conèixer:

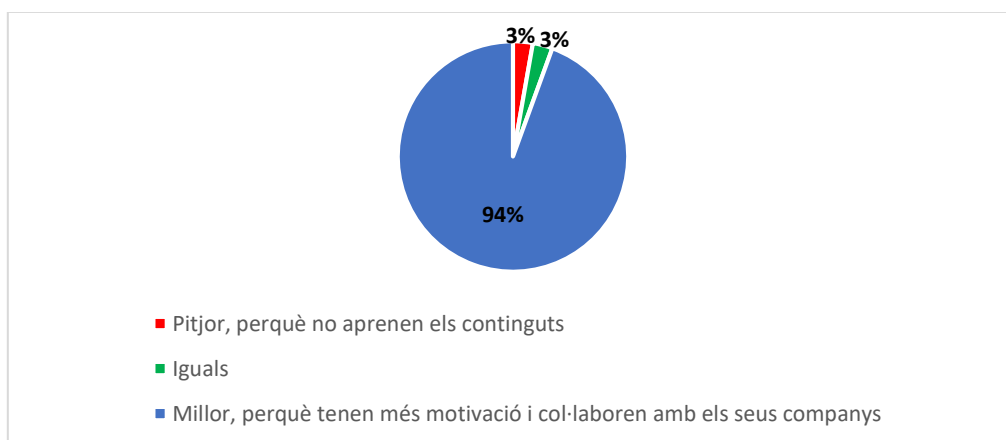
- El nombre de vegades que han participat.
- El coneixement que tenen sobre que s'ha de fer.
- L'opinió sobre els aprenentatges que suposen treballar amb aquesta modalitat.
- I finalment, la seva satisfacció d'haver participat en aquestes sessions.

La presència de les famílies en les aules és molt important perquè hi participen com a col·laboradors, a més, són una peça clau en el procés d'ensenyament i aprenentatge dels seus fills.

Els pares que han realitzat aquest qüestionari, han participat en la sessió dels GI almanco una vegada durant el curs, altres han pogut assistir dues vegades o més de dues vegades i d'altres que encara no ha pogut experimentar aquesta sessió (**annex III**). Com hem vist anteriorment, l'aplicació dels Grups Interactius només es du a terme un cop a la setmana i només assisteix un pare en una sessió. Això, pot provocar que hi hagi pares que encara no s'hagin apuntat per diferents motius, com per exemple, que aquella setmana no li vagui bé o perquè l'horari del seu treball és el mateix que el de l'escola. El centre va observar que al principi de curs quan s'acabava la temporada del turisme fins a la Setmana Santa les famílies sí que s'implicaven més en aquesta activitat, per aquest motiu els Grups Interactius es duen a terme durant aquests mesos per poder comptar amb la participació de les famílies (**annex I**). A més, els docents tenen en compte que si un dels progenitors no li va bé venir aquell dia es fa qualche modificació en l'horari i es fa un altre dia o en un altre moment.

Respecte als resultats sobre la valoració de si les famílies saben el que han de fer en cada moment i si tenen els recursos o l'orientació adequada durant la sessió, la majoria considera que si saben el que han de fer i tenen aquesta orientació, ja que al principi de curs, els mestres informen els pares d'aquesta bona modalitat i, a més, durant la sessió s'explica el funcionament tant als pares com als infants perquè estiguin assabentats (**annex II**).

Per altra banda, la majoria dels pares consideren que amb els GI els infants (**gràfic 1**) poden aprendre els continguts molt millor perquè tenen més motivació a l'hora del joc i, a més, col·laboren amb els seus companys, ja que es realitza en petits grups de forma heterogènia. Com ja he dit anteriorment, aquesta actuació d'èxit afavoreix als alumnes en el seu aprenentatge, en les seves habilitats socials, en l'empatia i en la solidaritat.

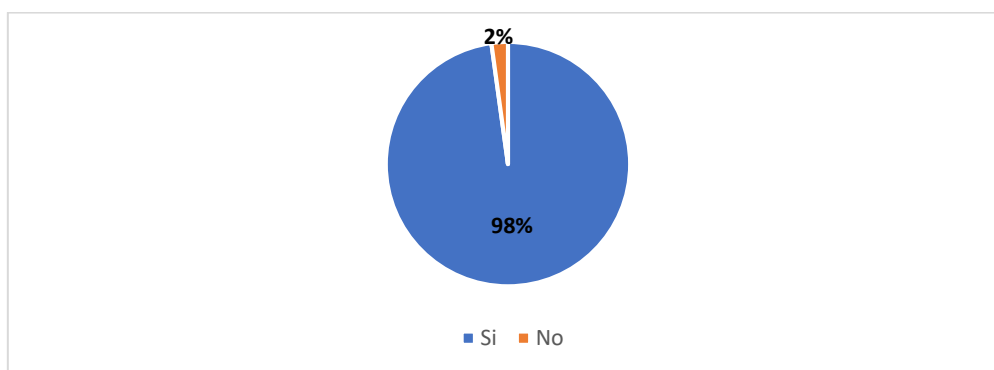

Gràfic 1. Valoració de les famílies sobre si creuen que amb els GI aprenen els continguts.

Font: elaboració pròpia.

Quant a si els pares creuen que després d'haver participat en aquesta sessió els hi ha provocat un canvi de la concepció d'educació, la majoria sent que si perquè pensen que poden aprendre jugant, que es pot fomentar el treball en equip i la socialització amb la resta de companys (**annex III**).

Respecte al resultat sobre la valoració de si els pares estan contents d'haver pogut participar en aquesta bona pràctica i en l'aprenentatge dels infants (**gràfic 2**), és molt positiva perquè estaven molt contents d'haver pogut implicar-se dins l'aula i tenir l'oportunitat d'observar el comportament del seu fill amb la resta d'iguals (**annex III**).

Gràfic 2. Grau de satisfacció de les famílies de participar en els GI.

Font: elaboració pròpia.

Finalment, vaig deixar un espai perquè les famílies poguessin comentar qualsevol aspecte que ells volguessin, per exemple, un dels pares va comentar que haurien de participar més vegades en aquestes sessions. Aquests són alguns dels comentaris que varen afegir les famílies en el qüestionari:

- “Siempre es agradable poder entrar en el aula y ver a tu hijo con su grupo. Cómo se relaciona, la alegría que refleja cuando ve a sus papás con él y se vuelve a sentir protagonista (como cuando estaba en 3 años). Nosotros hemos participado siempre encantados desde que nuestro hijo estaba en la escoleta. Muy agradecidos al centro por abrirnos las puertas y permitirnos disfrutar de esta metodología participativa.”
- “Me encanta esta manera de educar, pienso que también se fomenta mucho el compañerismo y la sociabilidad con los demás y eso para nosotros es muy importante. Por nuestra parte encantados con todo en líneas generales.”
- “Creo que es bueno participar y observar todo lo que aprenden nuestros hijos y el cómo (a nosotros nos sirvió de mucho) el aprender jugando nuevos métodos que a veces uno ni los piensa y a ellos les favorece.”

- “A nosotros como padres nos gustó mucho poder pasar un rato en el colegio con nuestro hijo, fue muy divertido y el súper feliz. No hay nada mejor que aprender jugando.”
- “El dia dels jocs interactiu va ser una jornada molt intensa i aprens molt dels companys del teu fill i també veus com el teu fill es relaciona amb els seus companys.”

De les famílies podem destacar que estan molt contentes de poder participar en aquesta activitat i que alguns proposen que s’hauria de fer més d’una vegada a la setmana.

5.2.3. Resultats de les observacions.

En el curs 2010-2011, el claustre del CEIP Son Ferrer va observar la necessitat de fer un canvi perquè hi havia una baixa motivació de l’alumnat, un distanciament de les famílies i l’escassa implicació en l’educació dels seus fills/es, un augment de fracàs escolar, un abandonament prematur dels estudis, una dificultat per arribar a tot l’alumnat, entre d’altres (**annex I**). Els primers intents d’implementar aquestes metodologies actives no van donar els fruits que ells esperaven, fins que varen trobar un recurs per a reorganitzar l’escola, a través de l’aprenentatge cooperatiu. Aquest aprenentatge cooperatiu és l’enfocament metodològic que va fer funcionar l’escola. Les diferents metodologies actives que hi ha són: projectes de treball, tractament de l’escriptura i la lectura, els espais d’aprenentatge, les conferències i els **Grups Interactius**.

A l’etapa d’Educació Infantil encara no hi havia els Grups Interactius, la família participava en diferents activitats com: el dia del protagonista, l’ofici i la notícia. Aquestes activitats suposaven una angoixa i una inseguretat per a les famílies perquè s’havien de preparar l’activitat per mostrar-ho a la classe (**annex I**). Cinc anys més tard, el claustre va decidir implementar els Grups Interactius a Educació Infantil a l’etapa de quatre i cinc anys perquè varen observar que a Primària les famílies participaven en l’activitat dins l’aula. Per això, la presència de les famílies en l’aula és molt important perquè hi participen com a col·laboradors i com a experts, per aquest motiu tenen un paper clau en el procés d’ensenyament i aprenentatge dels seus fills.

Durant el curs acadèmic 2019-2020 vaig realitzar les pràctiques en aquest centre i vaig poder observar com es duia a terme en una classe de cinc anys.

Aquesta bona pràctica s’aplica un cop a la setmana amb una duració d’una hora i mitja. Els objectius que pretenen aconseguir amb els jocs interactius són: disminuir la competitivitat, fomentar aprenentatges, fomentar la cooperativitat i la resolució de conflictes (Elboj i Garcia,

2005; Ferrer, 2005). Els indicadors d'èxit d'aquesta modalitat és motivar als infants mitjançant el joc i la participació de les famílies dins les aules (Álvarez i Puigdemívol, 2014).

Quant a l'**organització** dels jocs interactius a l'aula:

- Hi ha 6 grups de treball.
- Els grups de treball són heterogenis i estables, no canvien.
- A cada aula hi ha el tutor de grup, la mestra de suport i un familiar de l'infant protagonista.
- Cada grup treballa amb un joc diferent.
- Cada 10 o 12 minuts els infants canvien de joc.
- Els continguts que més es treballen són la lògica matemàtica.
- L'infant protagonista presenta qui a vingut i expliquen quin joc han dut.
- Aquesta pràctica es du a terme una hora i mitja un dia a la setmana.

Quant al funcionament, abans de començar la sessió, la mestra recorda als infants que avui vindrà un familiar d'un dels seus companys. L'infant surt de fora per anar a cercar al seu pare o mare, una vegada entra a l'aula l'infant presenta qui ha vingut i, a més, expliquen quin joc han dut.

Després, la mestra presenta les propostes que hi ha en cada taula perquè tant els infants com la família estigui assabentat d'allò que es farà en la sessió. Una vegada fet això, cada grup es col·loca a la taula que li correspon amb la proposta de joc. Es posa un cronòmetre a la pissarra digital d'uns 10 o 12 minuts, tenint en compte, els grups que hi hagi. Quan s'acaba el temps, els infants aturen el joc i el deixen preparat per a l'altre grup. Un cop tots els grups hagin passat per tots els jocs, cada grup arracona el joc darrer que ha jugat.

Finalment, s'asseuen tots en rotllana on es fa una conversa on es demana com ha anat, quins conflictes hi ha hagut i quin joc els hi ha agradat més.

Els **continguts** que es treballen en els jocs interactius poden ser diferents, ja que depèn molt dels jocs que es triïn (jocs de discriminació visual de figures, de percepció visual, de lògica, d'estratègia, cooperatius, de cartes, de daus, etc.). La majoria són de matemàtiques on es treballa les formes geomètriques, classificacions i seriacions, nombre natural per comptar, nocions espacials de situació i direcció, entre d'altres. També hi ha jocs sobre el llenguatge i la lectoescriptura on es treballa la memòria, la concentració, la capacitat d'abstracció, la

imaginació, la motricitat fina, l'orientació i la comprensió espacial i la coordinació viso motriu. També aprenen altres idiomes, ja que qualque vegada posen un joc en anglès (**annex II**).

Les mestres fan l'**avaluació** mitjançant l'observació i anotacions per tal de veure el progrés d'aprenentatge per poder ajudar-lo i acompanyar-lo durant el procés d'ensenyança-aprenentatge dels infants, en general es fixen en aspectes del comportament i actuació general en els jocs. Després depenent del joc reforcen més un contingut que un altre, per exemple:

- Participació i interès en el joc.
- Autonomia.
- Seguiment de les normes correctament.
- Acceptació a l'hora de perdre o guanyar.
- Col·laboració amb els companys.
- Atenció i motivació a l'hora de jugar.
- Apropament a la lectoescriptura.
- Creativitat.
- Pensament lògic-matemàtic.

Aquesta avaluació la realitza la tutora i la mestra de suport que també observa aquests aspectes i altres continguts. La mestra de suport li explica a la tutora tot allò que veu durant el joc i allò que li ha cridat més l'atenció. A més, per nivell cada tutora amb la mestra de suport miren quins aspectes volen reforçar i de manera consensuada miren quins jocs volen treballar.

En l'etapa d'Educació Infantil l'avaluació dels Grups Interactius tal com diuen les tutores (**annex II**) no solen avaluar amb una graella sinó que en qualque ocasió registren aspectes del seu grup i que mai es reuneix amb els voluntaris per parlar de com ha anat la sessió, ja que no tenen temps i per la falta de sistematització.

5.3.Anàlisi dels resultats.

La informació que he pogut obtenir per part de les entrevistes de les mestres, dels qüestionaris a les famílies i sobretot a partir de les mateixes observacions realitzades en aquest centre són molt interessants. Per poder realitzar aquest apartat he dividit els resultats en diferents apartats, aquests han estat agrupats segons els temes a partir de les entrevistes a les mestres, les observacions i els qüestionaris a les famílies, i també segons els meus objectius i la fonamentació teòrica.

- Organització dels jocs interactius:

Un dels primers aspectes que em vaig plantejar a l'hora de fer el treball era conèixer l'organització dels jocs interactius amb la implicació de les famílies.

o Participació de les famílies:

El tipus de participació que es reflecteix en aquesta activitat és educativa perquè la família participa de manera voluntària en l'aprenentatge de l'infant en l'horari lectiu. En els GI la implicació de la família és una de les principals característiques d'aquesta bona pràctica, un dels aspectes dels quals ens parla Álvarez i Puigdemívol (2014). En el CEIP Son Ferrer, aquests jocs interactius estan moderats per una persona adulta (tutora, mestra de suport i família) i la resta de grups van funcionant tots sols. A la classe on jo vaig poder participar eren sis grups i sempre quedaven dos sense una persona adulta, la qual té l'objectiu de dinamitzar les interaccions entre l'alumnat i l'aprenentatge. Per això, crec que és important que hi hagi una persona responsable a cada taula, ja que quantes més persones hi hagi de diferents cultures, experiències i nivell acadèmic s'incrementarà la riquesa de les interaccions (CREA, 2018).

Aquesta sessió es du a terme a primera hora del dia per facilitar l'assistència de la família, ja que com bé deia Flecha (2009) és important comptar amb les persones més significatives de la vida de l'infant. Tenint en compte, que a principi de curs es penja una llista que està ubicada fora de l'aula, on els pares es van apuntant en funció del dia que els hi va bé (**annex II**). Com bé s'ha comentat, és important l'assistència de la família a l'aula perquè facilita l'aprenentatge i s'augmenta la motivació dels infants creant un bon clima de treball (CREA, 2018). A més, els infants no són els únics que surten beneficiats d'aquesta implicació per part de les famílies, també hi ha una influència positiva en els pares i en els mestres.

- Quant a la satisfacció de la participació de la família:

En general, tant les mestres com les famílies estan bastant contentes sobre la implicació que hi ha de les dues parts en aquesta activitat, ja que és una forma d'apropar l'escola amb la família dels infants. La relació és més propera entre la mestra i la família, i fins i tot, entre els mateixos nins i els pares. Alguns pares són conscients que la seva participació dins l'aula és important per poder continuar, fomentar i facilitar l'aprenentatge de l'infant des de casa. Inclòs, alguns dels pares em va comentar que li agradaria participar més vegades en aquestes sessions, per aquest motiu es podria proposar que no només participes un pare a cada sessió, sinó que hi vagin dos o tres pares.

o Agrupaments heterogenis:

Durant l'observació i les entrevistes realitzades a les mestres vaig observar que els petits grups heterogenis que es creen en aquesta pràctica són els mateixos grups de treball cooperatiu que tenen a l'aula, els quals estan formats des del principi de curs.

Tal com assenyalen Duque, Holland i Rodríguez (2012) hi ha tres formes d'agrupar a l'alumnat en una aula: mixture (organització tradicional de l'aula), streaming (separació d'alumnes per nivells) i inclusion (grups heterogenis). En els Grups Interactius la forma d'agrupar als alumnes és la inclusion, es treballa amb grups heterogenis amb la participació voluntària de les famílies. Aquests grups heterogenis com bé deien Elboj, et al. (2002) estan formats per nines i nins de manera heterogènia en qüestió de gènere, d'edat, de nivell d'aprenentatge, cultura, etc.

Per aquest motiu, trobo que els petits grups s'haurien de canviar a cada sessió perquè tots els infants es relacionin i tinguin més interaccions entre ells, ja que com bé deien Flecha i Puigvert (2002) aquests grups tenen la finalitat d'ampliar l'intercanvi de coneixements mitjançant les interaccions que es produeixen entre els infants, les mestres i les persones adultes que hi estan presents a l'aula com les famílies. A més, l'aprenentatge dialògic afavoreix un millor comportament dels infants i es produeix una actitud de cooperació entre ells, ja que s'estableixen relacions mitjançant el diàleg igualitari.

La forma més habitual que ens podem trobar a l'hora d'organitzar una aula en una escola, és aquella que inclou entre 20-30 nines i nins de la mateixa edat on hi ha una diversitat d'alumnes amb diferents nivells d'aprenentatge, diferents comportaments, diversitat cultural i religiosa, tot això amb un únic mestre a l'aula (mixture). Aquest tipus d'organització té com a objectiu oferir una igualtat d'oportunitats perquè tots els infants tinguin accés a una educació. En canvi en els GI, com bé diu CREA (2018) aquesta diversitat d'infants ajuda a fomentar el respecte mutu, la solidaritat i l'acceptació de la diversitat, l'ajuda mútua entre l'alumnat, l'aprenentatge instrumental i emocional i l'aprenentatge dialògic.

- Continguts:

Durant la sessió es realitza una rotació cada 12 o 15 minuts on cada equip canvia d'activitat amb l'objectiu de què cada grup dugui a terme totes les activitats. Segons CREA (2018) considera que treballar d'aquesta manera fa possible que es pugui accelerar l'aprenentatge i multiplicar les interaccions entre iguals i amb diferents persones adultes. Pel que fa als

continguts en els jocs interactius, les mestres treballen més la lògica matemàtica, però depèn del joc també treballen altres competències com la lectoescriptura o la memòria, entre d'altres.

Per tal de saber amb major exactitud que pensen les famílies i les mestres sobre si creuen que aprenen els continguts amb aquesta pràctica, se'ls va preguntar si creien que amb els GI els infants aprenen els continguts iguals, millor o pitjor que amb les metodologies tradicionals. En general, em varen respondre que amb aquesta bona pràctica aprenen els continguts molt millor perquè:

- Es fomenta el treball en equip i la socialització amb la resta de companys.
- Hi ha més motivació a l'hora del joc.
- Col·laboren amb els seus companys del seu grup.
- Afavoreix el seu aprenentatge i en les habilitats socials (empatia i solidaritat).
- No memoritzen els continguts sinó que ho assimilen i ho interioritzen.
- Aprenentatge mitjançant la manipulació, el joc, l'experimentació i descobrint.
- Interacció amb els seus companys de grup.

La concepció de l'aprenentatge ha anat evolucionant al llarg dels anys. En l'ensenyament tradicional, el mestre és l'element principal de l'aprenentatge on l'infant aprèn només a través de les seves explicacions. Més endavant, l'aprenentatge va passar a tenir un caire més significatiu on l'element clau de l'aprenentatge és l'infant, el qual aprèn a través de la relació dels nous coneixements conjuntament amb els previs que ja tenia. Finalment, l'aprenentatge dialògic és un dels principis bàsics dels Grups Interactius, en el qual l'element clau són totes les persones de la comunitat amb els quals l'infant es relaciona, i així, aprèn mitjançant les interaccions entre els seus iguals, mestres, famílies i amics, on es produeix el diàleg igualitari (CREA, 2018).

- Avaluació:

Com ja s'ha esmentat, l'avaluació dels jocs interactius es duen terme mitjançant les observacions que fan les mestres durant l'activitat conjuntament amb la mestra de suport. Les mestres no solen avaluar l'activitat amb una graella sinó que si hi ha qualche aspecte a destacar de qualche infant, es registra. Trobo que tant les mestres com les persones voluntàries, en aquest cas les famílies, es podrien reunir en qualche moment o emplenar un qüestionari, per tal d'avaluar com ha anat la sessió, quins aspectes es podrien millorar, possibles propostes, etc.

6. Conclusions.

Aquest Treball de Fi de Grau dóna a conèixer els Grups Interactius com una bona modalitat de promoure la participació de les famílies en les aules d'Educació Infantil. A través d'una recerca bibliogràfica i un treball de camp s'han recollit diversos resultats mitjançant alguns instruments, com per exemple: entrevistes, qüestionaris, observacions directes i documentació del centre.

S'han assolit els objectius marcats?

Pel que fa als objectius que em vaig proposar al començament del treball penso que els he complert satisfactòriament, i que aquelles preguntes que també em vaig formular a l'inici han quedat contestades.

<i>Objectius generals</i>	<i>Objectius específics</i>
<i>✓ Exposar la importància que té la participació de la família en Educació Infantil.</i>	<i>✓ Conèixer l'organització dels GI. ✓ Observar la pràctica dels Grups Interactius en el CEIP Son Ferrer. ✓ Analitzar els beneficis que té la participació de la família a l'escola. ✓ Conèixer el grau de satisfacció del funcionament dels Grups Interactius tant per part de les famílies com dels mestres. ✓ Conscienciar a les famílies la importància que té la seva participació dins l'aula. ✓ Ampliar els meus coneixements sobre aquesta bona modalitat de promoure la participació de la família dins l'aula.</i>

Taula 9. Objectius generals i específics del treball.

Font: elaboració pròpia.

Respecte a l'objectiu general, s'ha aconseguit mitjançant la recerca bibliogràfica sobre la *importància que té la participació de la família a l'aula* mitjançant els Grups Interactius per tal de conscienciar a les famílies que la seva participació és molt important en l'aprenentatge dels infants, ja que hi ha uns beneficis tant per a l'infant com per a la família i als mestres.

Pel que fa als objectius específics, *conèixer l'organització dels GI i observar la pràctica dels Grups Interactius en el CEIP Son Ferrer*, penso que també s'han assolit gràcies a l'observació directa que he viscut durant el període de pràctiques en aquest centre, on he pogut aprofundir i comprendre com funcionen els jocs interactius i, a més, a través de les entrevistes a les docents i del qüestionari a les famílies, m'ha permès recopilar diferent informació.

Sobre *saber quins beneficis té la participació de la família en l'escola*, penso que també s'ha assolit, però he trobat a faltar més referents teòrics que en parlin.

Respecte a l'objectiu de *conèixer el grau de satisfacció del funcionament dels Grups Interactius tant per part de les famílies com de les mestres*, considero que és molt important tenir en compte l'opinió de les famílies per poder millorar qualsevol aspecte. La majoria de les mestres sovint experimenten una satisfacció de la implicació dels pares en els jocs interactius, això permet que els pares puguin tenir una relació més propera amb l'escola, amb la mestra i els infants.

Sobre *conscienciar a les famílies la importància que té la seva participació dins l'aula mitjançant una actuació d'èxit de les Comunitats d'Aprenentatge*, es fa una descripció i un anàlisi de com es du a terme en un centre educatiu els Grups Interactius.

Com a darrer objectiu, *ampliar els meus coneixements sobre aquesta bona modalitat de promoure la participació de la família dins l'aula*, penso que també s'ha aconseguit, ja que amb la recerca bibliogràfica que he realitzat per fer el treball i l'observació directa en un centre m'ha ajudat a conèixer en profunditat aquest tema.

Quines dificultats m'he trobat?

En relació amb les dificultats, malauradament amb la nova situació de la pandèmia del COVID-19, per poder dur a terme l'anàlisi dels Grups Interactius en el CEIP Son Ferrer ha estat un poc complicat, ja que l'observació directa només va ser d'un període d'un mes de pràctiques a causa del confinament. Com a conseqüència, he hagut de realitzar les entrevistes a les mestres mitjançant correu electrònic o videoconferències i un qüestionari a les famílies en Google Forms. Algunes de les dificultats que m'he trobat durant aquest procés han estat el fet de definir el tema a investigar, elaborar l'anàlisi dels resultats i la recerca d'informació específica sobre la participació de les famílies en les aules, ja que em va resultar complicat perquè no vaig trobar moltes referències actuals. La darrera dificultat a la qual he de fer referència i que encara no he

passat, és la defensa oral del TFG, ja que és un moment que em produeix molt de respecte perquè has de demostrar tota la feina que s'ha fet en el treball en un temps limitat.

Com a facilitat, puc destacar la predisposició del centre per ajudar-me i facilitar-me tota la informació per poder fer aquest treball. Respecte al procés personal durant la realització d'aquest treball he de dir que tenir un calendari i una organització establerta m'ha facilitat complir amb els diferents apartats i avançar el treball per després rebre el feedback per part de la tutora.

Aprenentatges assolits.

El tema del treball el vaig elegir perquè en el centre on vaig realitzar les pràctiques destaca pels seus projectes i des del primer moment em va agradar veure com es duia a terme aquesta bona modalitat de promoure la participació de la família mitjançant els GI a l'etapa d'Educació Infantil. Inicialment, el tema de la participació de la família en l'escola era molt recent perquè havia cursat l'assignatura de Família i Escola, i a més, és un tema molt important a tractar.

La realització d'aquest treball m'ha permès millorar la meua capacitat d'expressió escrita, redactant la informació de manera més clara i concisa. A més, complir amb els objectius plantejats m'ha permès adquirir nous aprenentatges i interessos.

Pel que fa als aprenentatges realitzats a partir del marc teòric gràcies al gran ventall de referències bibliogràfiques, he aconseguit extreure molts articles sobre els GI i la implicació de les famílies.

He après molts d'aspectes relacionats amb la teoria, com la importància que té la participació de la família a l'aula, concepte i tipus de participació dels que parla el projecte INCLUD-ED i els beneficis que té aquesta implicació. A més, conèixer l'origen dels Grups Interactius, una de les formes d'organitzar l'aula de les Comunitats d'Aprenentatge. També me n'emporto altres aspectes, com fets i emocions durant el mes de pràctiques en el CEIP Son Ferrer, el fet de veure com els infants gaudeixen d'aprendre amb els GI i de com les famílies participen i ajuden als infants dinamitzant les seves interaccions amb iguals.

Pel que fa a les competències pròpies del Grau d'Educació Infantil, durant la realització d'aquest treball he pogut adquirir o millorar les següents:

- *Capacitat per desenvolupar un autoconcepte professional positiu i ajustat, prenent consciència de les mateixes capacitats i limitacions.* Durant el procés d'aquest treball

m'he hagut d'ajustar el temps del qual disposava, de les necessitats que m'envoltaven i de les dificultats que m'anava trobant al llarg del treball.

- *Capacitat per adquirir estratègies per al treball col·laboratiu desenvolupant actituds de respecte a la pluralitat de perspectives, el contrast d'opinions i la diversitat.* Tot i que el treball ha estat realitzat de forma individual, he estat en constant comunicació amb la tutora del TFG i amb les mestres del CEIP Son Ferrer.
- *Capacitat per promoure una imatge digna de la infantesa i el respecte als drets de les nenes i nens.* Durant aquest treball sempre s'han respectat els drets i les necessitats dels infants.
- *Capacitat per analitzar la realitat d'una perspectiva sistèmica i integradora.* Aquest treball manté aquesta perspectiva sistèmica i integradora sense excloure a cap integrant de la comunitat educativa, ja que es té en compte a la família, a l'infant i a les mestres.
- *Capacitat per expressar-se amb fluïdesa de manera oral i escrita, i dominar l'ús de diferents tècniques d'expressió.* Penso que amb aquest treball he millorat aquesta competència, ja que he expressat les meves idees de forma coherent i amb cohesió. Al igual que realitzar gràfics, taules, qüestionaris i entrevistes adients per poder elaborar aquest treball.

Quines conclusions s'extreuen d'aquest treball?

Per a què l'educació sigui de qualitat és necessària la col·laboració de les famílies en l'aprenentatge dels infants tant a casa com a les escoles. Per això, trobo que és important que els centres educatius conscienciïn a les famílies de la importància que té la seva implicació en l'aprenentatge dels infants, ja que poden tenir una influència positiva sobre el rendiment dels infants i en les relacions entre l'escola i la família.

Des del meu punt de vista, la implicació de la família a les aules és un aspecte que encara no està gaire arrelat a la majoria de les escoles de les Illes Balears. Després de fer aquest treball, penso més que mai que la participació de les famílies a les aules i a casa és molt important perquè l'infant pugui desenvolupar les seves competències i destreses.

Al llarg d'aquest treball queda bastant reflectida la importància que té la participació de les famílies a les aules i de com a partir dels Grups Interactius es pot promoure la participació de les famílies en els centres i de com aconseguir reduir les ràtios per tal que les mestres puguin atendre molt millor a tot l'alumnat. A més, mitjançant aquesta actuació d'èxit els infants no només aprenen els continguts, també es desenvolupa a l'infant en les seves emocions i

sentiments, un dels aspectes més importants en el currículum conjuntament amb l'educació en valors.

A través de l'observació directa, vaig observar que amb aquests grups quan un infant no sabia fer aquella activitat, els seus companys de grup l'ajudaven explicant com havia de fer-ho. Això, pot provocar en l'infant que s'esforci més, millori el seu aprenentatge i la seva autoestima, ja que s'hi senten bé amb els seus companys/es i es produeix una motivació per anar a l'escola perquè veuen que poden aprendre passant gust de fer-ho.

Amb l'aprenentatge dialògic els infants s'ajuden entre ells, dialogant, respectant el torn de paraula i compartint les diferents opinions del grup. A més, aquells que ja han adquirit aquell aprenentatge el reforcen explicant-ho als companys que encara no ho ha assimilat i aquests ho entenen molt millor perquè entre ells es produeix una interacció entre iguals. D'aquesta manera, s'acceleren els aprenentatges, hi ha un treball de col·laboració, de solidaritat, de raonament i són capaços de dialogar i interactuar entre ells i amb altres persones adultes (famílies).

Cal comentar que gràcies a la realització dels qüestionaris a les famílies he pogut veure que els pares estan molt contents de poder participar a l'aula del seu fill/a mitjançant els jocs interactius. Per això, penso, que és suficient motiu per seguir treballant amb aquesta manera d'organitzar l'aula i d'obrir les portes a les famílies a implicar-se a les aules, on els infants, famílies i mestres creixen i aprenen plegats.

Per acabar, un treball que es podria derivar d'aquest i poder aprofundir sobre aquest tema i elaborar un treball més extensiu, seria centrar-se en les emocions de les famílies en les sessions dels Grups Interactius.

7. Referències bibliogràfiques.

Álvarez Blanco, L. (2019). Modelos teóricos de implicación educativa familiar: responsabilidades compartidas entre centros educativos, familias y comunidad. *Aula Abierta*, 48(1), 19-30. Consultat el 6 de desembre de 2020 des de:

<https://digibuo.uniovi.es/dspace/bitstream/handle/10651/54330/Modelos.pdf;jsessionid=A05ECB98A3634D6D8A8005248640CAAF?sequence=1>

Álvarez, C. Á., Cotado, L. G., i Iturriaga, A. L. (2012). Aprendizaje dialógico, grupos interactivos y tertulias literarias: una apuesta de centro educativo que favorece la inclusión. In *Estilos de aprendizaje: investigaciones y experiencias:[V Congreso Mundial de Estilos de Aprendizaje]*, Santander, 27, 28 y 29 de junio de 2012. Consultat el 8 de setembre de 2020 des de: [file:///C:/Users/user/Downloads/Dialnet-AprendizajeDialogicoGruposInteractivosYTertuliasLi-4644436%20\(6\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/Dialnet-AprendizajeDialogicoGruposInteractivosYTertuliasLi-4644436%20(6).pdf)

Álvarez Álvarez, M. D. C., i Puigdel·lívol Aguadé, I. (2014). Cuando la comunidad entra en la escuela: un estudio de casos sobre los grupos interactivos, valorados por sus protagonistas. Consultat el 10 de setembre de 2020 des de: <https://repositorio.unican.es/xmlui/handle/10902/9502>

Antón, E. F. (2015). Las personas voluntarias en los grupos interactivos. *Padres y Maestros/Journal of Parents and Teachers*, (362), 33-36. Consultat el 10 de setembre de 2020 des de: <https://fund-encuentro.org/index.php/padresymaestros/article/view/5450>

Arostegui, I., Beloki, N., i Darretxe, L. (2013). La participación de las familias y de otros miembros de la comunidad como estrategia de éxito en las escuelas. *RIEE. Revista Iberoamericana de Evaluación Educativa*. Consultat el 3 de novembre de 2020 des de: https://repositorio.uam.es/bitstream/handle/10486/661812/RIEE_6_2_12.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Aubert, A., Garcia, C., i Racionero, S. (2009). El aprendizaje dialógico. *Cultura y educación*, 21(2), 129-139. Consultat el 8 de setembre de 2020 des de: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1174/113564009788345826?needAccess=true>

Blasco, J. (2018). ¿Los programas para fomentar la implicación parental en la educación sirven para mejorar el rendimiento escolar? *¿Qué funciona en educación? Evidencias para la mejora educativa*. Consultat el 5 de desembre de 2020 des de: https://www.ivalua.cat/sites/default/files/201911/10_10_2018_13_51_55_Qu_e_funciona_11_castella.pdf

Bolívar, A. (2006). Familia y escuela: dos mundos llamados a trabajar en común. *Revista de educación*, 339(1), 119-146. Consultat el 3 d'octubre de 2020 des de: <https://www.forofamilia.org/documentos/FAMILIA%20%20Familia%20y%20escuela.%20Dos%20mundos%20llamados%20a%20trabajar%20en%20comun..pdf>

Bronfenbrenner, U. (2002). La ecología del desarrollo humano. (pp. 40-45). Barcelona: Paidós.

Cabrera, C. (2009) La importancia de la colaboración familia-escuela en la educación. *Innovación y experiencias educativas*, vol. 16, p. 1-9. Consultat el 5 d'octubre de 2020 des

de:https://archivos.csif.es/archivos/andalucia/ensenanza/revistas/csicsif/revista/pdf/Numero_16/MARIA_CABRERA_1.pdf

Col·legi Públic Son Ferrer (2018). *Projecte Educatiu de Centre*. Consultat el 20 d'octubre de 2020 des de: <https://es.calameo.com/read/005967652057805adfeb0?page=1>

Col·legi Públic Son Ferrer (2019/2023). *Projecte de direcció*. Consultat el 20 d'octubre de 2020 des de: <https://es.calameo.com/read/0059676521ff1adffb9fc>

CREA. *Community of research on excellence for all*. (2018). Formación en Comunidades de Aprendizaje. Módulo 2. Aprendizaje dialógico en la sociedad de la información. Consultat el 5 de noviembre de 2020 des de: <https://www.comunidaddeaprendizaje.com.es/uploads/materials/594/769970554da49e21171e56f111a8ba9c.pdf>

CREA. *Community of research on excellence for all*. (2018). Formación en Comunidades de Aprendizaje. Módulo 6. Grupos Interactivos. Consultat el 2 de desembre de 2020 des de: https://65a0efee-2f6b-4f7d-baa2-05761bf610b4.filesusr.com/ugd/8957d5_837654644d6f4c26a5520bb614019fe9.pdf

Collado Vergara, M. Á. (2015). Què són les comunitats d'aprenentatge. Consultat el 14 de novembre de 2020 des de: http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/113579/Collado_ComunitatsAprenentatge.pdf?sequence=1&isAllowed=y

De la Guardia, R. Rosa M. (2007). La relació professorat-famílies a l'educació infantil: actituds i rols. *Guix d'infantil*, (35), 31-34.

De León Sánchez, B. (2011). La relación familia-escuela y su repercusión en la autonomía y responsabilidad de los niños/as. Consultat el 8 d'octubre de 2020 des de: https://extension.uned.es/archivos_publicos/webex_actividades/5385/repercusiones8.pdf

Díez, M. (2013). Familia y escuela se encuentran y entablan vínculos de estrecha relación. *10 ideas claves. La educación infantil*. (pp. 203-220). Barcelona, España: Editorial Graó.

Duque, E.; Holland, CH. i Rodríguez, J. (2012). Mixture, streaming e inclusión: tres formas de agrupar al alumnado. *Cuadernos de Pedagogía*, 429, 28-30. Consultat el 10 de Gener de 2021 des de: <https://xdoc.mx/download/cuadernos-de-pedagogia-4295db89dbf9e85c?hash=c774f720a8053011c9861163581bfc54>

Elboj, C. i Garcia, S. (2005). La educación secundaria en comunidades de aprendizaje. El caso de Aragón. *Educación*, 35, 101-110. Consultat el 15 de setembre de 2020 des de: <file:///C:/Users/user/Downloads/20823-Texto%20del%20art%C3%ADculo-20747-1-10-20060309.pdf>

Elboj, C., i Niemela, R. (2010). Sub-Communities of Mutual Learners in the Classroom: The case of Interactive Groups. *Revista de Psicodidáctica*, 15 (2), 177-189. Consultat el 15 d'abril de 2020 des de: <https://www.redalyc.org/pdf/175/17517246003.pdf>

Elboj, C., Puigdemívol, I., Soler, M., Valls, C. (2002): "Comunidades de aprendizaje. Transformar la educación". Barcelona: Graó.

- Ferrer Ribot, M. (2019). Família i escola (Apunts). Universitat de les Illes Balears. Grau d'Educació Infantil.
- Ferrer Esteban, G. (2005). Hacia la excelencia educativa en las comunidades de aprendizaje: participación, interactividad y aprendizaje. *Educación*, (35), 061-70. Consultat el 31 de març de 2020 des de: <https://ddd.uab.cat/record/1186>
- Flecha G, J. R., i Puigvert, L. Mallart. (2002). Las comunidades de aprendizaje: Una apuesta por la igualdad educativa. *REXE: Revista de estudios y experiencias en educación*, 1(1), 11-20. Consulta el 20 de setembre de 2020 des de: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=208325>
- García-Bacete, F. J. (2003). Las relaciones escuela-familia: un reto educativo. *Infancia y aprendizaje*, 26(4), 425-437. Consultat el 2 d'octubre de 2020 des de: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1174/021037003322553824?needAccess=true>
- Grañeras, M., Gil, N., i Díaz-Caneja, P. (2011). *Actuaciones de éxito en las escuelas europeas* (Vol. 9). Ministerio de Educación. Consulta el 25 d' octubre de 2020 des de: <http://orientacion.catedu.es/wp-content/uploads/2014/10/actuaciones-de-exito-en-las-escuelas-europeas.pdf>
- Herrera, J. (2017). La investigación cualitativa. Consultat el 2 de desembre de 2020 des de: <http://biblioteca.udgvirtual.udg.mx:8080/jspui/bitstream/123456789/1167/1/La%20investigaci%C3%B3n%20cualitativa.pdf>
- Riera, M., i Hoyuelos, A. (2015). Complejidad y relaciones en educación infantil. Barcelona, Espanya. Edicions Octaedro, S. L.
- Incl-Ed Consortium. (2011). Actuaciones de éxito en las escuelas europeas. *Madrid: Ministerio de Educación. Recuperado el*, 87. Consultat el 4 de desembre de 2020 des de: <http://orientacion.catedu.es/wp-content/uploads/2014/10/actuaciones-de-exito-en-las-escuelas-europeas.pdf>
- López, F. (2003). Tipus i funcions de la família. Resistirà els canvis aquesta institució? *Guix d'Infantil*, (16), 35-39.
- Martín, C. N., i Cabré, O. J. (2011) Els grups interactius en les comunitats d'aprenentatge: una pràctica d'èxit per a la superació del fracàs escolar. Universitat de Terracòns. *Revista de Ciències de l'Educació*, 1 (2), 27-42. Consultat el 26 de setembre de 2020 des de: <https://revistes.urv.cat/index.php/ute/article/view/612>
- Mata Romeu, A. (2016). Evolución de la participación de las familias en el sistema en el sistema escolar español. *Intercambio/Échange*, 2016, núm. 1, p. 181-194. Consultat el 2 de novembre de 2020 des de: <https://repositori.udl.cat/handle/10459.1/58556>
- Moll, L. C. (1990). La Zona de Desarrollo Próximo de Vygotski: Una reconsideración de sus implicaciones para la enseñanza. *Infancia y aprendizaje*, 13(51-52), 247-254. Consultat el 5 de novembre de 2020 des de: <file:///C:/Users/user/Downloads/Dialnet-LaZonaDeDesarrolloProximoYLaZonaSincreticaDeRepres-48359.pdf>
- Real Academia Española. (s.d.). Metodología. En *Diccionario de la lengua española*. Consultat 10 de desembre de 2020 des de: <https://dle.rae.es/metodolog%C3%ADa?m=form>

Valls, R. (2000). *Comunidades de aprendizaje: una práctica educativa de aprendizaje dialógico para la sociedad de la información*. Universitat de Barcelona. Consultat 15 de setembre de 2020 des de: <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/43073>

Valls, R., i Munté, A. (2010). Las claves del aprendizaje dialógico en las Comunidades de Aprendizaje. *Revista interuniversitaria de formación del profesorado*, 24(1), 11-15. Consultat el 20 de setembre de 2020 des de: <https://www.redalyc.org/pdf/274/27419180001.pdf>

Vila, I. (2003). Familia y escuela: dos contextos y un solo niño. *La participación de los padres y madres en la escuela*, 27-38. Consultat el 20 d'octubre de 2020 des de: https://www.researchgate.net/profile/Vila_Ignasi/publication/264419965_Familia_y_escuela_dos_contextos_y_un_solo_nino/links/53dd20500cf216e4210c19e0.pdf

Annexes.

Annex I

Entrevista a la Directora

Benvolguda!

Sóc estudiant del Grau d'Educació Infantil a la Universitat de les Illes Balears. Aquest any estic cursant el darrer any de carrera i estic realitzant el meu Treball de Fi de Grau.

El meu Treball de Fi de Grau ho he enfocat cap a la participació de les famílies a l'aula durant els grups interactius a l'etapa d'Educació Infantil amb l'objectiu d'obtenir informació. Les respostes me les pots passar per audio, ja que donada la situació no puc realitzar la entrevista presencialment. La data màxima seria fins dia 15 de maig.

Dades de contacte:

- anagcifre1994@gmail.com
- 679746253

Aquesta entrevista serà completament privada i només faré us de les dades per a la realització del meu Treball de Fi de Grau. I també si esteu interessats vos puc fer arribar el meu treball.

- 1. Quina va ser la motivació principal que us va duu a implementar canvis a la metodologia en el centre?**
- 2. Podríeu narrar la història dels Grups Interactius? D'on sorgeix? Com han evolucionat? Des de quan es fan?**
- 3. Quantes hores setmanals es realitzen els Grups Interactius? Per què?**
- 4. Qui realitza la selecció dels continguts dels Grups Interactius durant el curs?**
- 5. Amb quin criteri es defineixen les hores per realitzar els Grups Interactius?**
- 6. Es té en compte les preferències dels docents i possibles voluntaris a l'hora d'establir els horaris?**
- 7. Quin tipus de voluntariat està present a les aules?**
- 8. Es realitza una coordinació on l'equip de docent, de suport i direcció del centre pugui donar la seva opinió sobre el funcionament dels Grups Interactius?**

9. Quines persones del centre i de fora estan involucrades en el projecte?

10. Quins punts forts i febles més destacats citaries d'aquesta pràctica?

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

Annex II

Entrevistes als docents

Benvolguts!

Sóc estudiant del Grau d'Educació Infantil a la Universitat de les Illes Balears. Aquest any estic cursant el darrer any de carrera i estic realitzant el meu Treball de Fi de Grau.

El meu Treball de Fi de Grau ho he enfocat cap a la participació de les famílies a l'aula durant els grups interactius a l'etapa d'Educació Infantil, per això demano la vostra col·laboració emplenant aquesta entrevista per poder obtenir dades. Les respostes me les podeu passar per àudio, cridar per telèfon, vídeo..., ja que donada la situació no puc realitzar l'entrevista presencialment. La data màxima seria fins dia 15 de maig.

Dades de contacte:

- anagcifre1994@gmail.com
- 679746253

Els recordo que aquesta entrevista serà completament privada i només faré us de les dades per a la realització del meu Treball de Fi de Grau. I també si esteu interessats vos puc fer arribar el meu treball.

- 1. Quant temps fa que apliqueu els Grups Interactius a l'aula?**
- 2. Quin tipus de formació heu rebut per a poder aplicar els Grups Interactius?**
- 3. Quins continguts trebal·leu a través dels Grups Interactius?**
- 4. Com distribuïu l'organització dels Grups Interactius?**
- 5. Quins criteris, com i quan establiu per a la creació dels grups de treball? (heterogeneïtat, homogeneïtat...)**
- 6. Quins docents solen estar presents?**
- 7. Quants de voluntaris o familiars han participat enguany?**
- 8. Els suports es troben presents a l'aula?**
- 9. Tot l'alumnat participa en les activitats?**
- 10. Qui realitza l'avaluació? Quan realitzeu l'avaluació?**

11. Quins són els criteris per avaluar el funcionament dels Grups Interactius i l'aprenentatge dels alumnes?

12. Es realitza una coordinació entre tots els integrats dels Grups Interactius per tal de poder dur a terme una avaluació del procés?

Moltes gràcies per la vostra col·laboració!

Annex III

Entrevistes a les famílies

Benvolgudes famílies!

Sóc estudiant del Grau d'Educació Infantil a la Universitat de les Illes Balears. Aquest any estic cursant el darrer any de carrera i estic realitzant el meu Treball de Fi de Grau.

El meu Treball de Fi de Grau ho he enfocat cap a la participació de les famílies a l'aula durant els jocs interactius, per això us demano la vostra col·laboració emplenant aquesta breu entrevista per analitzar les dades.

Els recordo que aquesta entrevista serà completament privada i només faré us de les dades per a la realització del meu Treball de Fi de Grau.

1. Quantes vegades heu participat?

2. Sabeu el que heu de fer en cada moment de la sessió?

3. Considereu que teniu els recursos i l'orientació adequada durant la sessió?

4. Creieu que amb els Grups Interactius els infants aprenen els continguts iguals, millor o pitjor que amb les metodologies tradicionals? Per què?

5. Després d'haver interactuat dins l'aula us ha canviat la concepció de l'educació?

6. Esteu contents d'haver pogut participar en aquesta pràctica i en l'aprenentatge dels infants? Com us heu sentit durant les sessions?

Moltes gràcies per la vostra col·laboració!